2 lentelė

Tauragnų buvusios bažnyčios vieta. Skiedinių užpildų granulometrinė sudėtis, %

Eil. Nr.	Pavyzdžių paėmimo vieta	Likutis ant sietų Nr., %							Rupumo modulis, M_r
		2,5	1,4	1	0,5	0,315	0,14	smulki liekana	
1.	Perkasa Nr. 1, siena Nr. 1	0,75	0,25	1,75	7,75	23,76	49,5	16,24	1,33
2.	Perkasa Nr. 1, siena Nr. 2	-	-	2,17	10,87	24,64	50,0	12,32	1,41
3.	Perkasa Nr. 1, siena Nr. 3	5,62	3,55	4,44	15,38	19,82	35,50	15,69	1,91
4.	Perkasa Nr. 1, siena Nr. 4	1,26	1,51	5,29	16,62	23,43	39,55	12,34	1,73

Analizę atliko V. Dambrauskienė

Saulius Sarcevičius, Andrius Vaicekauskas

Tyrinėjimai Vilniuje, Pranciškonų Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčios viduje ir šventoriuje

1996 m. Vilniuje, Pranciškonų bažnyčios viduje ir šventoriuje (Trakų g. Nr. 9) PRI buvo ištirtas 37 m^2 plotas. Bažnyčios Š navoje buvo aptikta įėjimo anga į rūsį bei ištirtos 3 jo skliautuotos patalpos kriptos (V, P ir Š). Jos XIX a. pabaigoje–XX a. buvo užverstos griuvenomis bei iš dalies užpiltos žemėmis.

V patalpoje, kurios dydis 3,4x2 m, buvo aptikta XVIII–XIX a. pradžia datuojamų medinių grindų liekanų. Šios patalpos V, P sienos mūrytos iš klasicistinių plytų. Rūsio skliauto aukštis nuo aptiktų grindų siekė 2,4 m.

P ir Š patalpos buvo mūrytos iš gotikinių raudonos spalvos plytų. Šių patalpų (kriptų) dydžiai: 2,3x1,72–1,77 m ir 2,36x1,88–2,14 m. Patenkama

į jas iš V rūsio. Anga į P kriptą buvo užmūryta greičiausiai XIX a. pabaigoje, kai šioje kriptoje buvo palaidotas vyskupas. Aptiktas apardytas jo kapas su medinio karsto liekanomis. Šalia griaučių rasta: audinių likučiai, mitra, puošnūs batų aulai, pirštinės, karsto papuošimai – galionai. Atlikus šių įkapių menotyrinę analizę, paaiškėjo, kad jie nėra vieno laikotarpio. Ankstyviausia yra mitra (XVI a. pirmoji pusė), arnoto skiautės (XVIII a. vidurys), o vėliausi – karsto galionai, kurių gamybai naudota nikeliavimo technika, atsiradusi tik XIX a. pabaigoje. Taigi galima daryti prielaidą, kad kriptoje palaidotas vyskupas mirė XVIII a. pabaigoje–XIX a. pradžioje, o XIX a. pabaigoje jo palaikai dėl nežinomų priežasčių buvo perlaidoti.

4x3,3 m dydžio žvalgomajame šurfe Nr. 1, kastame prie bažnyčios išorinės P sienos, buvo užfiksuotas 3,75 m storio kultūrinis sluoksnis. Šioje vietoje buvo ieškoma galerijos, jungusios bažnyčią su vienuolynu. Ji pažymėta XVIII a. Fiurstenhofo plane, žinių apie ją pateikia bažnyčios inventorinės knygos.

45 cm gylyje, šurfo ŠV kampe, buvo aptikta 1,55 m ilgio kontraforso fragmentų. Pamatinė jo dalis mūryta iš akmenų, o viršutinė – iš plytų. Prie kontraforso, iš P ir R pusės, buvo prišlieti du gotikiniai rūsiai (V ir R), kurių sienos aptiktos 1–2 m gylyje. Šiuos rūsius jungė 1,8 m gylyje aptikta arkinė įėjimo anga. R rūsys buvo nugriautas ir užpiltas griuvenomis, matyt, XVIII a. pabaigoje ar XIX a. V rūsio aptikta tik R siena ir skliautas. Jis iki pat viršaus buvo pilnas pakrikų žmonių kaulų.

Ir kontraforsas, ir R rūsio siena statyti ant perkasto pilko smėlio sluoksnio. Galima daryti prielaidą, kad šis sluoksnis susiformavo laidojimų metu, nes jame randama pavienių žmonių kaulų. Tai liudytų, jog ši bažnyčios dalis pastatyta buvusio šventoriaus vietoje.

1997 m. buvo baigti archeologiniai tyrinėjimai plote Nr. 1, PV centrinės navos dalyje (žr. *ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 224–227). Čia ištirtas 21 m^2 plotas, aptiktas iki 3 m storio kultūrinis sluoksnis. 80–85 cm gylyje (H_{abs}111,27–111,22 m) nuo dabartinio grindų lygio (H_{abs}112,07 m) rastas ankstyviausių bažnyčios grindų fragmentas. Grindys sudėtos iš molinių, klotų ant kalkių skiedinio pagrindo, plytų ir plytelių. Šio lygio grindų būta nuo dabartinio bažnyčios pastato pastatymo XV a. pradžioje iki XVII a. pabaigos. Laidojant grindų plyteles ardydavo ir vėl sudėdavo, suirusias pakeisdavo naujomis. Po šiuo grindų lygiu aptikti ir iš rastų monetų datuoti

XV–XVII a. kapų horizontai. Tyrinėjimų metu nustatyta, kad tirtoje bažnyčios dalyje nustota laidoti XVII a. pabaigoje. Intensyviausiai laidota XVI–XVII a. Šio laikotarpio horizontuose aptikta ir daugiausia suardytų kapų. Laidota lentiniuose karstuose, sukaltuose vinimis. Mirusieji guldyti aukštielninki, galva orientuoti į V. Rankos sudėtos įvairiai. Į kai kuriuos karstus, galvos ar kojų srityje, įdėta monetų. Drabužiai buvo susegami variniais ar rečiau sidabriniais smeigtukais. Kape Nr. 24 aptiktas sidabrinis paauksuotas žiedas. Rasta žalvarinių aprangos apkalėlių dalių, medinių, stiklinių rožančių karoliukų, galvos apdangalų fragmentų. 2,6–2,9 m gylyje (H_{abs}109,46–109,20 m) aptiktas ankstyviausias, įkastas į įžemį, XV a. pradžia datuojamas kapų horizontas. Čia mirusieji laidoti lentiniuose karstuose. Jie guldyti aukštielninki, galva į V. Šių ankstyviausių kapų ypatybė – medžio anglys, aptiktos kapų duobėse ir virš karstų, ir po jais. Šio horizonto kapai radosi XV a. pradžioje, pastačius dabartinio tūrio (ilgio ir pločio) bažnyčios pastatą. Mirusieji laidoti ir kriptose. Pirmiausia mūrytos stačiakampės kriptos be skliautų. Jos greičiausiai buvo uždengiamos dangčiais, įtaisytais bažnyčios grindyse. Atidengtos dvi tokio tipo kriptos ir trečiosios kampas. Pirmoji buvo išardyta XVI a., pradėjus intensyviai laidoti bažnyčios viduje. Ji buvo prišlieta prie apsidos P sienos pamato. Ant šios kriptos dugno aptikti tik du pirminiai (vienas šalia kito) kapai. Virš jų rasta XIV–XV a. datuojama švininė plomba. Antrosios (ankstyvesnės) kriptos dugnas rastas po bažnyčios apsidos P sienos pilioriaus pamatu. Ji buvo suardyta, be kapų. Ši kripta įrengta dar bažnyčios pastato ankstyvesniu raidos etapu. Po šios kriptos dugnu aptiktas kapas, šalia kurio rasta III tipo lietuviška moneta. Kapo duobėje, ir virš karsto, ir po juo, buvo medžio anglių.

Saulius Sarcevičius, Andrius Vaicekauskas

Research on the interior and churchyard of the Franciscan church of the Assumption, Vilnius

In 1996 in the interior and churchyard of the Franciscan church IMR examined an area of 37 m². The team observed 3 crypts from the 18th–19th centuries, one of

them contained remains of a bishop diseased in late 18th century. In 1997 IMR completed the 1994 research of area No 1. Among the findings there was the church floor from the earliest period as well as remains of bodies in graves and crypts that date to the 15th–16th centuries. Special interest was presented by a gold-plated silver finger rings and one of the earliest Lithuanian coins.

Aleksandras Vaškelis, Dainius Balčiūnas

1996–1997 metų tyrinėjimai Kaune, Bernardinų vienuolyne

Kauno PRI archeologai tęsė tyrinėjimus Bernardinų vienuolyne, Kaune, Papilės g. Nr. 9 (žr. *ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 215–217).

1996 m. tyrinėta konvento pastato virtuvės patalpa, ištirtas 41 m^2 plotas. Virtuvė greta refektoriumo buvo įrengta statant konvento pastatą; jo statyba baigta 1504 m. Šioje patalpoje virtuvė funkcionavo iki 1845 m., kada Kauno gubernatoriaus nurodymu visame vienuolyno V korpuse įrengtos areštinės.

Archeologinių tyrinėjimų užduotis buvo dar prieš patalpos restauracijos projektą surinkti duomenis apie pirminį planą, buvusių grindų medžiagą, jų lygius ir įsitikinti, ar po patalpa nėra užpilto rūsio. Kasinėta visų plotu, paeiliui pašalinant ankstesnius grindų sluoksnius ir supylimus tarp jų. Po tyrinėjimų išsaugotas nesuardytas ankstyviausių apatinių grindų paviršius. Perkasomis nustatyta, kad pastato V siena pastatyta salpinės terasos šlaite. Baigus statybą, prieš suklojant pirmąsias grindis, žemėjantis paviršius buvo išlygintas supylus žvyro sluoksnį.

Virš įžemio fiksuotas dar iki vienuolyno statybos susidaręs kultūrinis sluoksnis. Tai 20–25 cm storio tamsaus juodžemio dirbamos žemės santalka. Sprendžiant iš negausių radinių jis datuojamas XV a.

Tyrinėjimų metu atsektas pirminis patalpos suplanavimas. Centre ant stačiakampio 3,2 cm ilgio ir 3,2 m pločio pamato (pado) stovėjo dviejų pakurų krosnis – viryklė, kuri buvo nuolat remontuojama, perstatoma, bet liko toje pačioje vietoje iki pat XIX a.